

Kommittédirektiv

Statsimmunitet i svensk rätt

Dir.
2006:111

Beslut vid regeringssammanträde den 9 november 2006

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall lämna förslag till hur FN:s konvention om immunitet för stater och deras egendom (United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and their Property) kan införlivas i svensk rätt.

I uppdraget ingår att analysera internationella regler om statsimmunitet och den nya FN-konventionen. Därefter skall motsvarande svenska regler granskas. Utredningsarbetet skall redovisas senast den 31 augusti 2007.

Bakgrund

Stater ansågs i traditionell folkrätt ha rätt till absolut immunitet. Det innebar bl.a. att stater och statsorgan hade full immunitet från utländska domstolars jurisdiktion vid tvistemål så länge de inte avsåg sig denna rätt.

Under 1900-talet utvecklades i statspraxis en viss inskränkning av den absoluta statsimmuniteten. Enligt denna praxis har staten rätt till immunitet om en tvist inför domstol gäller statligt höghetshandlande men inte om tvisten gäller t.ex. en kommersiell affärstransaktion. Med svensk terminologi skulle man kunna tala om att immunitet råder i tvister som uppstår till följd av statens myndighetsutövning till skillnad från tvister som uppstår till följd av statens och statliga myndigheters rent privaträttsliga rättshandlingar.

Praxis om begränsad immunitet är i dag väl etablerad men den har kommit att tolkas olika i olika nationella rättssystem. Detta har lett till en rättsosäkerhet för företag och andra som har kommersiella förbindelser med stater.

FN:s konvention om statsimmunitet

FN:s konvention om immunitet för stater och deras egendom antogs den 2 december 2004. Regeringen beslutade den 30 juni 2005 att Sverige skulle underteckna konventionen. Detta skedde den 14 september 2005 med förbehåll för ratifikation. För att konventionen skall träda i kraft krävs att den ratificeras av 30 stater. Hittills har den undertecknats av 23 stater och ratificerats av tre stater (Norge, Portugal och Österrike). Konventionen är resultatet av en lång process som inleddes med att FN:s generalförsamling redan 1977 inbjöd FN:s folkrättskommission (ILC) att studera frågan om statsimmunitet.

Konventionen ger uttryck för en begränsad tillämpning av statsimmuniteten och ger i det avseendet uttryck för en kodifiering av sedvanerätten. Då olika stater tillämpat denna

regel olika får dock vissa av konventionens detaljer anses skapa ny rätt.

Konventionen omfattar inte brottmål.

Svensk rätt

Det finns i dag ingen uttrycklig reglering av statsimmunitet i svensk rätt. Domstolarna har därför grundat sina bedömningar på en tolkning av folkrätt och tidigare svensk domstolspraxis.

Ett införlivande av internationella konventioner kan antingen ske genom transformering eller inkorporering. Transformering innebär att en konventionens innehåll helt eller delvis skrivs om till lagtext för att passa i den interna rätten. Inkorporering innebär att en internationell överenskommelse införs i den interna rättsordningen utan att utformningen ändras. Konventioner införlivas som huvudregel i svensk rätt genom transformering.

Uppdraget

FN:s konvention om statsimmunitet skall analyseras och jämföras med befintlig svensk domstolspraxis. En jämförelse skall också ske mellan svensk praxis och andra länders rätt vad gäller statsimmunitet.

Utredaren skall även göra en översikt av folkrättens regler om statsimmunitet.

Utredaren skall vidare analysera om inkorporering eller transformering av konventionen till svensk rätt är mest ändamålsenligt samt vilka konsekvenser de olika metoderna kan få. Slutligen skall utredaren lämna förslag till de författningsändringar som blir nödvändiga för att införliva konventionen och lämna författningskommentarer. Statsimmunitet skall avgränsas emot andra typer av rättslig immunitet.

Det kan också finnas andra aspekter inom ovanstående uppdrag som aktualiseras under utredningens gång och kräver belysning. Utredaren är oförhindrad att ta upp sådana frågor och

lägga fram de förslag som anses nödvändiga. Innan utredaren framför sådana förslag skall samråd ske med berörda myndigheter.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2007.

(Utrikesdepartementet)